

razmere in politike ne omejujejo na deželo samo, za katero se borijo. Ves navdušen za Magjarország je preziral vse drugo; ni se mogel speti do priznanja in spoštovanja enakih pravic drugih narodov; nikdar ni vedel misli o zgodovinsko-politični posebnosti Ogerske krone požlahniti s pravičnim pojmom zveze enakopravnih dežel; nikdar se ni ogrel za načelo: „kar je mojemu narodu pravica, isto je pravica tudi vsem drugim narodom.“ Njegovo oko ni na političnem obzoru nikdar segalo dalje, nego do tje, kamor se z Budapešta vidi.

V tem je res popolnoma podoben svojemu najhujšemu nasprotniku Schmerlingu, katerega so nemški centralisti v nebo povzdigovali, kakor Magjari Deaka. Kakor je veliki madež Deakove politike ta, da kratkoviden ni na svetu družih narodov videl kakor same Magjare, isto tako veljá o Schmerlingu, da je videl le tako daleč, kakor se s Štefanskega zvonika na Dunaji vidi — po Nemčiji.

Oba tedaj enako kratkovidna, trdosrčna, gledé narodnosti nestrpljiva, neprizanesljiva nista mogla mirno skupno postopati, marveč strašila sta drug drugega vedno le z žuganjem in tako se vsak na svojem stališči obdržala. Schmerling se je trdovratno držal svojega: „wir können warten“ in je čakal in čakal, da Magjari pridejo v nemški državni zbor Dunajski; al Magjarov le ni bilo, in „veliki Nemec“ Schmerling“ je moral popustiti ministerski prestol, ki mu ga je „veliki Magjar“ Deak spod sedeža potegnil. Magjarom je s pomočjo Beustovo obveljalo, odcepiti se od Avstrije in zidati si samosvojno Ogersko po volji Deakovi; tako je začasno zapovedoval Deak (če tudi ne na ministerskem stolu) na Ogerskem tako, kakor Schmerling v Avstriji: pod gospodstvo Magjarsko je vklenil vse narode na Ogerskem, kakor Schmerling pod gospodstvo Nemško vse narode Avstrijske. Memo Deaka se mora pač Košutu več politične sposobnosti pripoznati. Njegova gorečnost za domovino magjarsko ni manjša od Deakove, al kako so se mu za letom 1848 misli očistile! Kako dobro spoznava in kako odkritosrčno zametava zdaj one zmote Magjarske politike, katerih je Deak večidel sokriv in katerih se že zdaj ne more otresti.

Gola samopašnost nikdar nikoli za dalje čase ne ohrani niti posamesnih ljudi, niti narodov. Narodi, ki so sčasoma, po večem prostovoljno, zedinili se v Avstrijsko državo, so po različnih razmerah drug na drugega navezani in morajo priti do tega, da bodo mirno in zadovoljni skupaj bivali. Magjari bi bili, ko so dosegli svoje zgodovinske pravice, lahko pomagali poravnati razprtije drugje. Te dolžnosti do človeštva se pa Deak, čeravno so ga nekateri zvali „političnega modrijana“, ni nikdar zavedel. Svoje politike ni hotel staviti na podlago splošnega zadovoljstva, ampak na razprtijo. O vsem in vsegdar vodilo je tudi njega prokleta načelo: „divide et impera“. Na tem potu je izdatno pripomogel k nesrečnemu razcepu Avstrije.

Magjarstvo še sedi na videz na konji, in sedanji Budapeštanski državni zbor ima venčati veliko poslopje, o katerem se je Deaku sanjalo. Al njegov nekdanji nasprotnik, „vkroteni tiger“ Tisza, sedi zdaj na ministerskem stolu. Kam bode on z veliko večino privrženec svojih ladijo Magjarsko pripeljal, to je dandanes skrito še v knjigi Onega, ki „veliko pratiko“ narodom piše. Znamenj pa je že dokaj, da se razruši vse in skup pade, kar je Deak zidal na krivico in sebičnost. Morda mu je prihranjena še bridka osoda, da bo vkljub sivi starosti še gledal propad svojega poslopja. Bridka bila bi taka osoda, a nezaslužena ne!

Turek od nekdej strah kristjanom.

Domovina Turkov ni Evropa. Krvopivci pridri so iz Azije in pod svoj jarem spravili poleg družih, ki so se njega že rešili, tudi slovanske dežele, ki jih še danes posedajo, a ne po kakem postavnem nasledstvu, ne z močjó redne vojske, ampak le z grozovito silo, s katero so ljudi morili, njih poslopja požigali itd. Tudi slovenske dežele in posebno Kranjska niso v prejšnjih časih bile nikoli varne njih napada. Zato imamo mnogo narodnih pesem, ki popisujejo strah Hrvatov in Slovencev pred krvoločnim Turkom. Naj eno teh pesem iz Korytkove zbirke narodnih naših pesem pri tej priliki, ko se skušajo Slovani na jugu rešiti mahomedanskega barbarstva, čitateljem našim priobčimo. Tako se glasí:

Ravbar.

To si volji turški paša,
Ki se Turkam prav obnaša,
Kak' bi vojsko vkupaj spravil,
De bi Sisek pod-se zgrabil.

Sim ter tje po hiši hodi,
Misel se mu v glavi blodi;
Pa jo znajde volčja glava,
Méni, ta bo nar bolj prava:

Svojo vojno vkupaj zbrati,
Jo pod Sisek célo gnati.
Pa ni moč čez Kopo priti. —
Prašajo ga: „Kaj bo striti?“

Paša stopa o potôci,
Gromeč boben nosi v roci,
Jezzen têrdo va-nj teleba,
De razlega se do neba.

Ves togoten rohni paša,
Ki se Turkam prav obnaša:
„Prek si vervi potegnite,
Koš po verhu naložite!“

So mu tako naredili,
Preko Kope se spustili,
Pa pod Sisek se nabrali,
Tam se v rove zakopali.

Kaj stori pa turški paša,
Ki se Turkam prav obnaša?
Na tla sede, list napiše,
Pošlje poglavarju v hiše:

„Ala! Ala! moj Adáme!
Siski verli poglavare!
Al se hočeš mi podati,
Al mi hočeš glavo dati?“

Mu odpisal je Adame,
Siski verli poglavare:
„Nočem z lepo se podati,
Nočem tudi glave dati;“

„Hočem rajši se braniti,
Siski poglavar še biti;
Se mi bodete kosali,
Krajncov niste še poznali!“

Kaj mi jame zdaj Adame:
Siski verli poglavare?
Piše liste, da povelje,
Nest' jih reče v tri dežele.

Štajersko, Koroško, Krajnsko,
V lepo zbornico Ljubljansko,
De je prišel turški blisek,
De nam hoče vzeti Sisek.

Štajerci so list prebrali,
Grenko, kislo se deržali,
Tresli vsi se, omagvali,
Ker Turčina so se bali.

List bel tud' Korošci brali,
Z enim glasam pa vsi djali:
„S Turkam nočem se vojskvati,
Kaše vrele ne pihati!“

„Turk ima velike hlače,
Dolge, dolge pa muštace,
Bi vratove naše v gledal,
Kdo vé, kaj bi nam povedal!“

Beli list Ljubljanci brali,
Med seboj so tako djali:
„Išimo si pomočnika,
Zdaj je sila prevelika!“

„Turk če vzel nam Sisek bode,
Nam narobe vse, vse pojde.
Mest' Ljubljana bo pokrajna,
Krajnska dežela turška drájna.“

„Hitro si pomoč išimo,
Gospod Ravbarju pišimo.
Vé in zná on vojsko vodit',
Pred vojakmi spredaj hodit'!“

Beli list so napisali,
Ga na Krumperk mu poslali, —
Tam prebiva jaki Ravbar,
Nepremagan konjski glavar.

Ravbar zjutraj rano vstajal,
Se po gradu je sprehajal,
Line hodil si odperat,
Dol' na zlato polje gledat.

Oziravši se okolji —
Zdaj zagleda v ravnim polji
Mlad'ga pôba urno teči,
Beli list v roci nesti.

Ravbar se ob dlanu počí,
Hitro mu na proti skoči.
Bele liste berž pregleda,
Pašu se na glas posmeja.

Stopi gori v svoje line
Do gospoje Katarine:
„Dve nedelji bodi zdrava,
De jo s pašam zaigrava.“

Res de gospe Katarini
Je plahota v taki sili,
Za gospoda se je bala,
K' mu je sabljo pripasvala.

Glas gospodov hlapce kliče,
Osemnajste svoje Čiče:
„Zor je, zdramši se zdvigajte,
Berze konjče napajajte“,

„Jih sedlujte, oberzdajte,
Koj na vojsko napravljajte,
Hod'mo v zidano Ljubljano,
Terdno, v'soko in prostrano.“

Hlapci konje zasedali,
Pa vsi ročno zaderjali —
Pred se konjica ne vstavi,
Še le pri zeleni Savi.

Ravbar klicati brodnike
Pod Čeručami voznike:
„Le na noge, le vstanite!
Nas prek Save predrožite!“

So brodniki še vsi spali,
Zavolj v'ód se vozit' bali,
Save vel'ke, prederoče,
Čez bregove nastop'joče.

Pravi Ravbarju Andreje:
„Voda sega že čez breje;
Mi ne moremo voziti,
Vi v Ljubljano pa ne priti.“

Ravbar že zakliče v drugo,
Svitlih zlatov dá obljubo;
Si brodniki pomignili,
Reko: „Že ga bomo pili“.

Kmal' brodniki zakermili,
So Boga lepo prosili,
De b' jih zdrave še vozili,
Turške jašpre si služili.

Zlate Ravbar jim podati,
Jaderno pa zaderjati,
Preko polja do Ljubljane,
Terdne v'soke in prostrane.

Ravbar dram' Ljubljance:
„Oj Ljubljanici! oj zaspanci!
Berž iz pernic ustajajte,
Berž na vojsko napravljajte!“

Pa za Ravbarjem hodile
So Ljubljanke, ga prosile,
Srebra, zlata ponujale,
Družete si odkupvale.

Ravbar: „Gospé tih! in mamke,
Poterpíte malo samke!
Zdaj ni časa podkupvati,
Sila se je vojskovati.“

„Meji žuga turški blisek,
Hoče nam požreti Sisek;
Turk če nam vzal Sisek bode,
Nam narobe vse še pojde!“

Vam Ljubljana bo pokrajna,
Stran dolenska turška drajna.
Boben zdaj mu zaropoče,
De preslišat ni mogoče.

Ravbar si vojakov zbere,
Dol' pod Sisek z njimi dere.
Toljk' je Turka na terišu,
Koljkor mravelj na mravljišu.

Naprej v dér je Ravbar tekkel,
Velk'mu hlapcu: „Stopi, rekel,
Zlezi na visoko drevce,
Gledaj dobro na banderce!“

„So banderci vidit' beli,
Terdo mujo bomo jmeli;
So banderci pa rudeči,
Nič ne bodimo boječi!“

„Turka bomo pozobali,
Kakor de bi črešne brali;
Pred mirú ne bomo dali,
Kakor ga ob tla ne djali.“

Hlapec vidi vse rudeče. —
To stri Krajnce vse goreče.
Tako v Turka se zagnali,
De so vsiga posabljali.

Mnogovrstne novice.

* *Petindvajsetletnica vladikovanja škofa Strossmajer-a* se je v Diakovu 5. dne t. m. slovesno obhajala. Velika deputacija duhovnikov je jubilanču škofovo palico iz slo-nove kosti umetno izdelano poklonila; zvečer je bilo mesto svečano razsvitljeno; meščani so mu napravili krasno bakljado; pevsko društvo ga je pozdravilo s serenado in navdušenimi živijo klici. Drugo jutro so pokali možnarji na čast ljubljencu jugoslavenskega naroda. Slavnostno mašo je pel preuzvišeni škof sam in tudi sam je govoril s prižnice. Po cerkveni svečanosti se mu je poklonilo mnogo deputacij, zvečer so mestjani na spomin veselega dne v umetalnem ognji predstavili mu novo krasno cerkev, ki jo je blagodušni škof na svoje

lastne stroške dal zidati. — Tako časti narod vseh stanov mu udanega višega duhovnega pastirja!

* *Nemška ošabnost brez konca in kraja!* Profesor Wilhelm v „Oest. L. W.“ vabi naravoslovce in zdravnike v shod, ki se je v Gradcu začel 18. dne t. m. in traja do 24., s sledečim napihnjenim klicem: „Le pridite sèm! Čeravno na najkrajni južno-izhodni meji nemške zemlje (v Gradcu), čutili se boste vendar tako kakor doma; videli boste, da tu pravi nemški duh (tedaj pruski) veje, da nemška vseučilišča tū cvetó, ki mladini sosednih narodov studenec nemškega znanstva odpirajo.“ — Le nemški, nemška, nemško — pa nič družega — brez konca in kraja! Ali niso že tudi poštenemu Nemcu ostudne take fraze, podobne judovskim trgovcem, ki svojo mesingasto šaro na sejmu izvpijejo za „pures Gold“! „nix als Gold“! Čuda, da ne pravi še: „jedli boste tū nemške purane, pili nemško vino, spali na blazinah iz nemške žimnice!“

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

IV.

Policijski komisar.

(Dalje.)

„Ali ste zapazili, da ima veliko denarja pri sebi?“ prašam še dalje.

„Tega nisem zapazil; mogoče, pa jaz tega ne vem. Sabo je imel le majhno torbico, družega nič.“

„Je bil lepo oblečen?“

„Pod plajščem zeló lepo. Plajšč pa se mi ni veliko vreden zdel.“

„Potem ga niste več videli?“

„Ne! Bilo je že proti noči, ko je odšel in predno je mogel v mesto priti, je bilo že popolnoma temá.“

Več pri krčmarju ni bilo zvedeti. A že po tem, kar sem zvedel, ni bilo več dvomiti, da je bil ta tujec tisti, ki je bil iz D. pobegnil in v T. igralno družbo tako predrzno za denar osleparil. Ko sem bil vsega tega gotov, se podam proti mestu, dalje popraševaje po njem.

Toda vse je bilo zastonj. Od te gostilnice naprej ni bilo ne duha ne sluha več o tujcu, tudi mestnih vozačev, katere sem bil vse pred-se poklical, ni ne eden temu podobnega človeka kam peljal. Bilo je, kakor da bi bil za tem človekom sneg padel. Kar sem zvedel, sem poročil sodnji na D., katera je bila potem enako meni prepričana, da je tu bil, a od tod zginil kakor dim v zraku.

Vkljub temu so bili policaji, žandarji in skrivni agenti še vedno na nogah, ker se jim je neverjetno zdelo, da bi bil mogel tako hitro jo popihati iz mesta, in jim je bila znana navada izurjenih hudodelnikov, potuhniti se tako dolgo, da vse potihne, potem pa brez skrbi pobegniti tje, kamor so se bili namenili. Da bi nam na ta način utegnili v pest priti, to je bilo tudi moje edino upanje, zato sem dal čuvaja še dalje ostro opazovati, ker se mi je zdelo, da bi utegnili ž njim v kaki zvezi biti. Pa čez nekoliko časa sem se prepričal, da je moj sum prazen, kajti kako bi se bil mogel tujec dogovoriti s čuvajem, če je bil samo kaki dve uri v mestu in se čuvaj ni ganil spred vrat!

Tako sva oba, jaz in policijski komisar, prišla do popolnega prepričanja, da je ves najni trud zastonj in da nama je hudodelnik srečno všel, predno sva ga za-